AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50, voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAL, N° 129.

UITSLUITENDE AGENTEN VOOR EUROPA:
P. JOLY & J. MARTIN,
66, RUE LAFAYETTE, PARIJS.
C. LEUCHS & C°
17, BARRETT'S GROVE, LONDEN.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl 10.— pa anja.
Un number só fl. 0,25.
Un annuncio di 1 té 7 regel, fl 0,50, cada regel mas fl. 0,07½.

ENCYCLIEK

VAN

onzen Allerheiligsten Vader LEO XIII,

DOOR DE GODDELIJKE VOORZIENIGHEID PAUS,

over de

MENSCHELIJKE VRIJHEID.

Aan onze Eerwaardige Broeders, de Patriarchen, Primaten, Aartsbisschoppen en Bisschoppen der Katholieke wereld die in gunst en gemeenschap zijn met den Apostolischen Stoel.

LEO XIII, Paus,

Eerwaardige Broeders, heil en apostolischen zegen!

De vrijheid, een uitmuntend goed der natuur en uitsluitend eigendom der wezens, begaafd met verstand en rede, verleent aan den mensch eene waardigheid, krachtens welke hij gesteld is in handen van zijn raad (in manu consilii sui) en meester zijner daden wordt. — Hetgeen nochtans, vooral gewichtig is in dit voorrecht, is de wijze waarop men haar uitoefent, want door het gebruik der vrijheid worden zoowel de grootste rampen als de grootste weldaden geboren. Zonder twijfel heeft de mensch het in zijn macht aan de rede te gehoorzamen, het zedelijk goed te beoefenen, naar zijne verheven bestemming te gaan; maar hij kan ook een geheel andere richting volgen, en door de herschenschimmen van bedriegelijke goederen na te jagen, de wettige orde omverwerpen en vrijwillig zijn verderf te gemoet loopen.—De Bevrijder van het menschelijk geslacht, Christus, is komen herstellen en vermeerderen de oude waardigheid onzer natuur: maar aan den wil des menschen zelf heeft Hij vooral Zijn invloed doen gevoelen: en door Zijne genade, welke Hij hem verschaft heeft, heeft Hij hem tot een beteren staat verheven. En, om een gelijke reden heeft de Kerk zich altijd verdienstelijk gemaakt jegens die uitmuntende gave onzer natuur, en zij zal niet ophouden er steeds zich verdienstelijk voor te maken, omdat het haar toebehoort de weldaden door alle eeuwen heen voort te planten, welke wij verschuldigd zijn aan Christus. En echter telt men een groot aantal menschen, die meenen dat de Kerk de tegenstander is der menschelijke vrijheid. De oorzaak daarvan is gelegen in het gebrekkig en eigenzinnig begrip, dat men zich van de vrijheid vormt. Want door deze verandering zelf van haar begrip, of door de buitensporige uitbreiding, die men er aan geeft, komt men er toe om haar toe te passen op vele zaken, waarin de mensch, te oordeelen naar het gezond verstand, niet vrij mag zijn.

Wij hebben elders, en voornamelijk in de Encycliek *Immortale Dei*, gesproken over datgene wat men noemt *de moderne vrijheden*; en daarin onderscheid makende tusschen het goede en hetgeen daarmede in tegenstelling is, hebben Wij terzelfder tijd gestaafd, dat al wat die vrijheden voor goed in zich bevatten, even goed is als de waarheid; dit alles heeft de Kerk altijd met ijver voorgestaan en de toepassing er van in werkelijkheid toegelaten. Hetgeen er zich opnieuw aan toegevoegd heeft, schijnt aan hem, die de waarheid zoekt, als een vervalscht grondbeginsel, voortgebracht voor de verwarring der tijden en door de ongeregelde zucht naar verandering. Maar daar velen volharden in deze vrijheden, zelfs in zooverre zij verkeerd zijn, den schoonsten roem van onzen tijd en den grondslag van staatkundige instellingen te zien, als konde men zonder haar zich geen volmaakte regeering denkbaar maken, komt het Ons noodzakelijk voor ter wille van het algemeen belang, op welks standpunt Wij Ons plaatsen, dit vraagstuk Onzerzijds te behandelen.

Hetgeen Wij bepaaldelijk op het oog hebben, is de *zedelijke* vrijheid, beschouwd in de individuën, zoowel als in de maatschappij. Het is echter goed eerst iets over de *natuurlijke* vrijheid te zeggen, die, hoewel geheel en al te onderscheiden van de zedelijke vrijheid, de bron en het beginsel is, waaruit elke soort van vrijheid van zelf en natuurlijker wijze voortvloeit. Deze vrijheid wordt door het oordeel en het gemeen gevoelen van alle menschen, die zeker voor Ons de stem der natuur is, slechts erkend in de wezens, die het gebruik van het verstand en de rede hebben, en het is bij haar, dat klaarblijkelijk de oorzaak bestaat, die Ons den mensch doen beschouwen als verantwoordelijk voor zijne daden. Het kan niet anders zijn; want, terwijl de dieren slechts aan hunne zinnen gehoorzamen en slechts door een natuurlijk instinct gedreven worden om datgene te zoeken wat hun nuttig en te vermijden wat hun schadelijk is, heeft de mensch bij alle daden zijns levens de rede tot gids. Doch de rede, ten opzichte der goederen dezer aarde, zegt ons van allen en van ieder dat zij kunnen zijn of niet zijn, waaruit volgt dat geen hunner als strikt noodzakelijk toeschijnt; zij geeft den wil de macht om datgene te kiezen wat hem behaagt. Maar als de mensch, zooals men zegt, kan oordeelen over de *toevalligheid* der goederen, waarvan Wij gesproken hebben, is het omdat hij een ziel heeft, eenvoudig van aard, geestelijk en in staat tot denken; eene ziel, die zoo is, neemt haar oorsprong niet uit lichamelijke dingen; noch veel minder hangt er haar behoud van af, maar is rechtstreeks door God geschapen, door een oneindigen afstand van de gemeene eigenschappen der lichamen ~~geschapen en heeft een eigen en bij~~zondere wijze van leven en van handelen; daaruit vloeit voort dat zij door hare gedachte de onveranderlijke en noodzakelijke redenen van het ware en het goede begrijpende, ziet, dat de particuliere goederen geenszins zijn noodzakelijke goederen. Is dus bewezen, dat de menschelijke ziel ontheven is van elk sterfelijk beginsel en begaafd met het vermogen om te denken, dan is tevens de natuurlijke vrijheid geplaatst op haar hechtsten grondslag.

Deze leer over de vrijheid evenals die over de eenvoudigheid, de geestelijkheid en de onsterfelijkheid van de menschelijke ziel, wordt door niemand luider en met meer kracht gepredikt dan door de Katholieke Kerk; zij heeft die te allen tijde onderwezen en als een dogma verdedigd. Wat meer is, de Kerk heeft tegenover de aanvallen der ketters en der begunstigers der nieuwere begrippen de vrijheid onder hare bescherming genomen en dit groot goed van den mensch gered uit den ondergang. Te dien opzichte getuigen den gedenkstukken der geschiedenis van de kracht, waarmede zij de pogingen der Manicheën en anderen heeft afgeslagen; en uit de nieuwe tijden is het niemand onbekend, met welken ijver en kracht, zoowel op het Concilie van Trente, als later tegenover de aanhangers van Jansenius, zij gestreden heeft voor de vrijheid van den mensch, nooit en nergens voet gevende aan het *fatalisme*.

Aldus is de vrijheid, gelijk Wij haar hebben uitgelegd, het eigendom van hen, die de rede of het verstand hebben; en deze vrijheid is, als men haren aard onderzoekt, niets anders dan het vermogen van de keuze der middelen, die tot een bepaald doel kunnen voeren, in dien zin, dat hij, die het vermogen heeft om eene zaak uit vele andere te kiezen, meester is over zijne daden.— Nu elke zaak, die aanvaard wordt met het doel om daaruit een andere te verkrijgen, behoort tot de soort van het goed, dat men het nuttige noemt; en daar het goed den aard heeft om op de begeerte op te wekken, moet men er uit besluiten, dat de vrijheid van keuze ~~eigen is aan den wil, of liever, dat de~~ wil zelve, in al zijne daden, het vermogen bezit om te kiezen. Maar het is den wil onmogelijk zich te bewegen, als de kennis van den geest, als een flambouw hem niet eerst verlicht; dat wil zeggen, het door den wil begeerde goed is noodzakelijk het goed, in zooverre het gekend is door de rede. En dat zooveel te meer, omdat bij elke daad van den wil de keus is voorafgegaan van een oordeel over de waarheid der goederen en over de voorkeur, die wij verleenen aan een dezer boven de anderen. Nu, oordeelen doet de rede en niet de wil: men kan er redelijker wijze niet aan twijfelen. Zijnde dus aangenomen dat de vrijheid in den wil zetelt, welke uitteraard een aandrang is, waaraan de rede gehoorzaamt, volgt hieruit dat de vrijheid zelve evenals

FEUILLETON.

RECUERDO DI UN SOLDÁ BIEUW.

—o—

Tabata un Dia Domingoe mainta, den luna di September. Cajanan tabata jená coe hende di toer clase i edad. Cientoe i mas cientoe di wagen tabata corre un tras di otro, como si tabata un entierro; ma e corrementoe tabata hopi menos serio i imponente koe na un circunstancia asina.

Toer e wagennan tabata jen di hende di toer sexo: homber, mohé, i mucha chikitoe. E hende grandinan tabata sinta riba banki di wagennan, i muchanan riba skotji di e hende grandinan, i ora no tabatin lugá mas otro a sinta banda di cocheronan, koe apenas tabatin lugá suficiente pa nan maneha nan zjwip.

Tabatin un partida di wagen habrí, den cual tabatin studentnan, koe a toema banki di e wagennan haci canapé, riba cual nan tabata droemi coe nan pia for di wagen, como si nan kier a laga otro hende mira com nan por pasa henter nan bida sin susja solé di nan zapatoe.

Tabatin tambe algun garosji di carga, koe pa e ocasion-ai tabata drechá na estilo di wagen habrí, poniendo algun tabla riba nan, di tal manera koe hasta p'afó di e garosjinan tabatin lugá pa hende sinta. E cabainan koe tabata hala e garosjinan-ai tabatin mas parcementoe di kapstok koe di cabai. Nan guiadó no tabata usa un zwip, ma un paloe diki, coe cual continuamente nan tabata golpea e animalnan, buscando lugá di mas sensible, afin di obliga nan camna. ¡Pober animalnan! Nan no tabata mantené na bida sino pa koe riba un dia asina nan usa nan poco forza sobrá pa nan sjonnan gana ainda algun placa mas coe nan sanger i nan sodó. I riba e garosjinan, koe no por a movo sin koe e bestianan su wesoe krak, tabatin un multitud di criá homber i mohé, koe parce no tabata corda koe un bestia tambe ta sinti; o criánan tabata coeminda coe nan lensoe, nan tabata grita koe ta un contentoe, i de vez en cuando nan tabata pasa un flascoe rond pa fresca un poco e gargantanan koe a seca di tantoe grita.

Riba e caminda tabatin tambe un partida di hende, koe no tabata haci viage huntoe pa nan pleizí. Den toer e mil hendenan, kizás solamente esakinan tabatin compacion coe e pober cabai hambrientonan, pasobra nan tabata nan companjero di infortunio. Pa falta di bestia, e pober koenoekeronan, a span nan mes curpa dilanti di nan garosji, koe nan tabata lastra jená coe fruta i coeminda di toer sorto, i de vez en cuando un nubia di stof tabata lamta i basja riba e coemindanan.

Meimei di toer e garosji i wagennan tabatin un multitud di hende na pia, mil i mas mil, formá na diferente grupo, koe, teniendo manoe un di otro tabata canta henter caminda i sin stop.

Toer e hendenan tabata bai na campo caminda soldánan ta sinja. E dia-ai Rei tabata sperá na campo i, segun courantnan, lo tabatin gran parada i revista riba tropanan.

Na asina sorto di solemnidad militar, tin semper algo koe ta atrae hende. Toke di trompetnan, roffelmentoe di tamboer, lembramentoe di armanan, boz di oficialnan koe tin comando, maniobra di cabajeria, coe toer soldánan coe nan sabel afó — ¡ó! toer esai ta asina boenita na tempoe di paz. Ta parce koe n'e momentoe-ai hende no ta corda koe e arma briljosonan ta trahá, koe soldánan ta worde sinjá pa un dia — ora menos hende corda kizas — nan exparce morto i destruccion. Ami, pa mi, lo tin mas gusto den mira proebamentoe di un *brandspuit* nebo, ó chercicio di e hendenan koe meste traha coe n'é, — lo ke ta sirbi pa salba bida di hende i paga candela evitando desgracia, — mihó koe lo mi mira pronkmentoe coe arma, inventá pa destrui hende i paga ciudadnan na candela.

E multitud grandi di hende, di cual mi a papia mas adilanti i koe na pia tabata bai na campo tabata riba pia for di mardugá caba. Tempran caba un partida grandi tabata pasa bisjita cantinanan, koe ta-

de wil tot voorwerp heeft een goed in overeenstemming met de rede.—Niettemin, daar ieder dezer beide vermogens de volstrekte volmaaktheid niet bezit, kan het gebeuren en het gebeurt dikwijls, dat het verstand aan den wil een voorwerp voorstelt, dat in plaats van het werkelijk goede te zijn, er slechts den schijn van heeft, een schaduw van het goede, en dat de wil er zich echter op toelegt.

Maar 't spreekt van zelf, dat zich kunnen bedriegen en zich werkelijk bedriegen een gebrek is, dat getuigt van de afwezigheid eener ongeschonden volmaaktheid van het verstand, zoodat zich aan een valsch en bedriegelijk goed hechten, al is dit het kenmerk van den vrijen wil, zooals de ziekte het is van het leven, niettemin een gebrek uitmaakt van de vrijheid.

Eveneens valt de wil, door het enkele feit dat hij van de rede afhangt, zoodra hij een voorwerp begeert, dat van de rechte rede afwijkt, in een hoofdgebrek, dat slechts is het bederf en het misbruik van de vrijheid.

Ziedaar waarom God, de oneindige volmaaktheid, die als de Opperste Wijsheid en de Goedheid uit zijn wezen, ook ten hoogste vrij is, in geen geval het zedelijk kwaad kan willen; en hetzelfde is het geval met de gelukzaligen in den Hemel, dank zij de aanschouwing, die zij van het Opperste Goed hebben. Dit is de zeer juiste opmerking die de H. Augustinus en anderen tegenover de Pelagianen maakten: „Indien de mogelijkheid in het goede te falen eigen was aan het wezen en de volmaking der vrijheid, zouden God, Christus, de engelen, de gelukzaligen, bij wie dit vermogen niet bestaat, of wel niet vrij of ten minste het niet zoo volmaakt zijn als de menschen in zijn staat van beproeving en onvolmaaktheid." De engelachtige Leeraar heeft zich dikwijls langdurig met dit vraagstuk beziggehouden, en uit zijne leer volgt dat het vermogen om te zondigen geene vrijheid maar eene slavernij is. Zeer juist is zijne redeneering over deze woorden van onzen Goddelijken Verlosser: *Hij die de zonde begaat is de slaaf der zonde.* (1)

"Alle wezen is al wat het betaamt te zijn volgens zijne natuur. Wanneer het zich dus beweegt door eene uitwendige kracht, handelt het niet door zich zelven maar door de aandrift van een ander, hetgeen slaafsch is. Nu is volgens zijne natuur de mensch redelijk. Wordt hij dus gedreven door de rede, dan is dit door eene beweging, die hem eigen is, dat hij zich beweegt, en hij handelt door zich zelven, hetgeen de daadzaak der vrijheid is; maar wanneer hij zondigt, handelt hij tegen de rede, en dan is het, alsof hij in beweging werd gesteld door een ander en weerhouden werd onder eene vreemde overheersching; *daarom is hij, die zonde bedrijft, de slaaf der zonde.*" — Dat had de wijsbegeerte der ouden vrij duidelijk ingezien, met name die, welker leer is, dat niemand vrij is dan de wijze, en die, zooals men weet, den naam van wijze voorbehield aan hem, die zich gevormd had door voortdurend te leven volgens de natuur, d. w. z. in rechtschapenheid en deugd.

1) Joann. VIII: 34.

Daar de voorwaarde der menschelijke vrijheid aldus is, had zij eene bescherming, had zij steun en hulp noodig, in staat om al hare bewegingen naar het goede te richten en ze van het kwaad af te houden; zonder dat ware de vrijheid voor den mensch eene zeer schadelijke zaak geweest. En vooreerst was haar noodig eene *Wet*, d. w. z. een regel wat men moet doen of niet doen. Eigenlijk gezegd kan er geene bestaan voor dieren, die uit nooddruft handelen, dewijl zij al hunne daden vervullen onder den drang der natuur, en het hun onmogelijk zou zijn uit eigen kracht eene andere handelwijze aan te nemen. Maar de wezens, die de vrijheid genieten, hebben uit zich zelven de macht te handelen of niet te handelen, op deze of eene andere wijze te handelen, aangezien zij het voorwerp van hun wil slechts kiezen, wanneer het oordeel der rede, waarvan Wij gesproken hebben, tusschenbeide is getreden. Dit oordeel zegt ons niet alleen wat in zichzelve goed of wat slecht is, maar ook hetgeen goed is, en bijgevolg te verwezenlijken, of wat slecht is, en bijgevolg te vermijden. De rede inderdaad schrijft den wil voor, wat deze moet zoeken of wel vluchten, opdat de mensch eenmaal de opperste doelwit kan bereiken, met het oog waarop hij al zijne daden moet vervullen. Nu *deze regeling der rede*, noemt men de wet. Indien dus de wet den mensch noodzakelijk is, moet hij in zijn vrijen wil zelf, d. w. z. in de behoefte, die hij heeft, zich zelf niet in oneenigheid met de gezonde rede te stellen, er de eerste oorzaak van zoeken, als in zijn wortel. En er zou niets dwazers en meer tegenstrijdigs met het gezond verstand kunnen gezegd of bedacht worden dan deze bewering: Daar de mensch van nature vrij is, moet hij gevrijwaard worden van iedere wet; want indien dit zoo ware, zou daaruit volgen, dat het voor de vrijheid noodig is, niet overeen te stemmen met de rede, terwijl juist het tegenovergestelde waar is, te weten dat de mensch onderworpen moet zijn aan de wet, juist omdat hij vrij is van nature. Aldus leidt de wet den mensch in zijne handelwijzen, en trekt zij hem ook door de bekrachtiging van belooningen en straffen tot het wel doen, en keert zij hem af van te zondigen. Zoodanig is aan het hoofd van alle de natuurwet, die in het hart is van iederen mensch, wien zij beveelt wel te doen en verbiedt te zondigen. Maar dit voorschrift der menschelijke rede zou geen kracht van wet kunnen hebben, indien het niet het orgaan en de tolk ware eener hoogere rede, waaraan en onze geest en onze vrijheid gehoorzaamheid zijn verschuldigd. Daar de taak der wet inderdaad is plichten op te leggen en rechten toe te kennen, rust zij geheel en al op het gezag, d. w. z. op een macht, die werkelijk in staat is die plichten te vestigen en die rechten te bepalen, die ook in staat is hare bevelen te bekrachtigen door straffen en belooningen, al hetgeen klaarblijkelijk niet zou kunnen bestaan in den mensch, indien hij zichzelven den regel zijner eigene daden als opperste wetgever aangaf. Daaruit volgt dus, dat de natuurwet niets anders is dan de eeuwige wet, gegrift in de wezens, die met rede begaafd zijn, en ze trekkende naar *de daad en het doeleinde*, welke hun passen, en deze is zelve slechts de eeuwige rede van God, den Schepper en Bestuurder der wereld. Aan deze regeling onzer daden, aan de beteugeling van de zonde heeft Gods goedheid zekere hulpbronnen willen toevoegen, welke bijzonderlijk geëigend zijn om den wil des menschen te bevestigen, te leiden. Op de eerste plaats blinkt onder deze hulpbronnen de macht der *Goddelijke genade* uit, welke, door het verstand te verlichten en onophoudelijk den op heilzame wijze versterkten wil te buigen naar het zedelijk goed, de uitoefening onzer natuurlijke vrijheid tegelijk gemakkelijker en veiliger maakt. En men zou geheel en al van de waarheid afdwalen, wanneer men zich verbeeldde, dat de bewegingen van den wil iets van hare vrijheid verliezen door deze tusschenkomst Gods; want de invloed der Goddelijke genade bereikt het innerlijke des menschen en harmonieert met zijne natuurlijke neiging, dewijl zij hare bron heeft in Hem, die de maker is en van onze ziel en van onzen wil en die alle wezens aandrijft op eene met hunne natuur overeenstemmende wijze.

Wat zooeven gezegd is omtrent de vrijheid der idividuen, is gemakkelijk toe te passen op de menschen, die onderling door de burgelijke maatschappij verbonden zijn. Want hetgeen de rede en de natuurwet voor de individuen doen, vervult de menschelijke wet, welke ten gemeenschappelijken nutte der burgers is afgekondigd voor de als maatschappij levende menschen.— Maar onder de menschelijke wetten zijn er, die tot onderwerp hebben hetgeen van nature goed of slecht is, terwijl zij eene behoorlijke kracht toevoegen aan het voorschrift van het eerste te beoefenen en het andere te laten. Zulke bevelen ontleenen hun oorsprong geenszins aan de menschelijke maatschappij; want evenmin als de maatschappij de menschelijke natuur heeft geschapen, ligt het aan haar, dat het goede in harmonie en het kwaad in oneenigheid is met die natuur; maar dat alles is ouder dan de menschelijke maatschappij zelve en moet volstrekt verbonden zijn aan de natuurlijke wet, en daarvan uitgaande aan de eeuwige wet. Zooals men ziet, hebben de voorschriften van het natuurlijk recht, die in de menschelijke wetten zijn begrepen, niet alleen de waarde der menschelijke wet, maar zij vooronderstellen vóór alles dat veel hooger en veel verhevener gezag, dat uit de natuurwet zelve en de eeuwige wet voortvloeit. In deze soort van wetten bepaalt het ambt van den burgelijken wetgever zich tot het verkrijgen, door middel eener gemeenschappelijke tucht, van de gehoorzaamheid der burgers, door de boozen en misdadigers te straffen met hét doel, hen van het kwade af te keeren en tót het goede terug te brengen, of ten minste hen te verhinderen de maatschappij te kwetsen en haar schadelijk te zijn. — Wat de andere voorschriften der burgelijke macht betreft, zij komen niet onmiddellijk en rechtstreeks uit het natuurrecht voort; zij zijn er meer verwijderde en indirecte gevolgen van en hebben ten doel de verschillende punten af te bakenen, waarover de natuur slechts op vage en algemeene wijze uitspraak had gedaan. Zoo beveelt de natuur den burgers, door hun arbeid mede te werken aan de openbare rust en voorspoed: in welke maat, in welke omstandigheden, in welke dingen, dat alles wordt vastgesteld door de wijsheid der menschen en niet door de natuur. Nu vormen deze bijzondere gedragsregels, geschapen door eene voorzichtige rede en gesteund door een wettige macht, datgene wat men eigenlijk eene menschelijke wet noemt. Doelende op het eigenlijk einde der gemeenschap, beveelt deze wet allen burgers daartoe mede te werken en verbiedt hun, zich er van te verwijderen; en in zooverre zij de natuur volgt en met hare voorschriften overeenstemt, geleidt zij ons naar hetgeen goed is en keert ons van het tegendeel af. Daardoor ziet men, dat men absoluut in de eeuwige wet Gods den regel en de wet der vrijheid moet zoeken niet alleen voor de individuën, maar ook voor de menschelijke maatschappijen. Dus bestaat in eene maatschappij van menschen de vrijheid, die dezen naam waardig is, niet in alles te doen wat ons belieft: dit zou in den Staat eene uiterste verwarring zijn, een beroering, die tot de onderdrukking zou leiden; de vrijheid bestaat hierin, dat door de hulp der burgelijke wetten wij gemakkelijker volgens de voorschriften der eeuwige wet kunnen leven. En voor hen die regeeren, is de vrijheid niet de macht om naar goed geluk en willekeur te bevelen: dat zou eene niet minder ernstige wanorde zijn en ten hoogste verderfelijk voor den Staat; maar de kracht der menschelijke wetten ligt hierin, dat men ze beschouwe als een uitvloeisel van de eeuwige wet, en dat er geene harer voorschriften zij, dat daarin niet als in het beginsel van alle recht begrepen is. De H. Augustinus zegt met eene groote wijsheid (1): "Ik denk, dat ook gij wel ziet, dat in deze tijdelijke wet niets billijks en wettigs is, dat de menschen niet in de eeuwige wet zijn gaan putten." Laten wij dus een

(1) De Lib. Arb. I. cap. 6. no. 15.

---

bata ofrece un aspecto di fiesta. Nan tabata toer na bandera nacional, ma solamente pa ganja bista di hende, pa hende no mira realmente kiko ta sosode. Tabata un completoe dia di fiesta; toer música di provincia tabata reuni; i un partida di dams koe harpa i guitarra tabata pusta cual por grita mas duroe. Ne pustamentoe-ai tabata contribui tambe algun violinista i clarinetista, forzando nan instrumentnan pa saca toer tono di mas horrible.

Den e multitud di hende tabatin un partida di pididó di limosna, companjá coe un mohé coe un jioe chikitoe riba braza i ainda un seis o sjete jioe mas. Tabata cos di stranja hende, di mira tantoe hende bieuw-bieuw, toer bendicioná coe asina hopi jioe, di cual por lo menos cuater ta di mes edad. Bien ta posibel, koe ai tin algun enganje, ma mihó nos no papia di e desgraciadoenan, koe a sinja pa experiencia, koe algun be humanidad meste ta excitá coe violencia.

Asina cada un koe tabata bai na campo tabata busca di saca partida: algun, nan pleizi, i otro, nan provecho. Tabatin sin embargo algun, koe, mes cos koe mi, tabata bai asisti na Santoe Sacrificio di Misa, koe toer Dia Domingoe ta sosode na caja.

Meimei di e llano grandi tin un casita di tabla, mahos, koe no ta cos di mira. Durante dianan di trabao, ningun hende no por comprende pakiko e cas-ai ta sirbi, pasobra é ta geverf pretoe i cerá toer banda; apenas bo por saca afó si bo ta para dilanti ó tras di dje. Dia Domingo mainta nan ta kita e tablanan di su parti di adilanti i e ora-ai e cas stranjoe ta worde trocá na un kapel chikitoe, coe un altá i lugá suficiente—ma nada mas—pa un pader i muchanan sirbidó di misa.

Durante ceremonia religioso ta reina completa trankilidad den e campo. Toer militar catolicanan, coe oficialnan na cabez, ta ocupa nan lugá na linea dilanti di e kapel pa asisti na Sacrificio di Misa i centenares di hende particular tambe ta bai acerca. E solemnidad-ai ta ofrece un espectáculo imponente; henter e terreno ta bira un misa, coe cieloe blauw pa dak i solo pa lampi di Santísimo.

Pastoor R...., kende su celo incansable, tantoe material como spiritualmente, a doena bida na e campo secoe i hacié florece, i kende su nomber lo keda semper aja recordá coe honor mientras tin un hende ta biba aja, a ofrece Sacrificio. Mi a para huntoe coe esnan, koe a bai na campo pa asisti na algo otro i no na ostentacion di arma i boroto. Banda di mi un homber di edad a hinca roedia; na bista é tabata un soldá bieuw, pasobra su pechoe tabata adorná coe diferente medalja. Hende por a mira riba dje koe su amor pa bida militar no a caba, pasobra coe satisfaccion é tabata fiha bista riba e diferente armanan, koe tabata representá na e ceremonia religioso, ma tabata cla tambe koe su coerazon tabata jen di amor pa religion, pasobra é tabata sigui sacrificio di misa coe asina un debocion, coe toer dos roedia na suela, koe esai tabata sirbi di chemplo pa muchoe hende.

Tabata principalmente na ora di predikasji koe e homber bieuw a jama toer mi atencion. Pastoor tabata pinta un soldá, manera é meste ta, i é tabata haci esai coe expresion ásina imponente i noble koe sencillo: un soldá meste ta jen di entusiasmo i semper dispuesto na sacrificio pa Patria i Rei, ma semper tambe coe un coerazon, koe no ta menos inflexiblemente fiel na mandamentoenan di Dios i di Iglesia coe na lei militarnan. El a moestra e peligronan koe tin den bida di soldá; nan ta asina hopi, e pastoor dici, i asina grandi koe solamente hende por libré di nan haciendo continuamente uso di arma di oracion.

Ora e pader tabata conta e peligronan i moestra nan consecuencia; e homber bieuw a tapa su cara coe toer su dos manoe i mi tabata mira lágrima corre riba su dedenan.

(E ta sigui.)

—o—

voorschrift vooronderstellen. van welke macht dan ook, die in oneenigheid zou zijn met de beginselen der ware rede en met de belangen van het openbaar welzijn; het zou in het geheel geene kracht van wet hebben, dewijl het geen regel der rechtvaardigheid zou zijn en de menschen zou afbrengen van het goed, voor hetwelk de maatschappij is gevormd.

Door hare natuur dus en uit welk gezichtspunt men haar beschouwe, hetzij in individuen, hetzij in de maatschappijen, zoowel bij de overheden als bij de ondergeschikten, vooronderstelt de menschelijke vrijheid de noodzakelijkheid van aan een oppersten en eeuwigen regel te gehoorzamen, en deze regel is geen andere dan het gezag Gods dat ons zijne bevelen of geboden oplegt; het ten hoogste billijk gezag, dat, verre van op eenigerlei wijze de menschen te vernietigen of te verminderen, haar slechts beschermt en tot volmaaktheid brengt. Want de ware volmaaktheid van alle wezen is naar zijn einddoel te streven en het te bereiken: nu is het hoogste doel, waarnaar de menschelijke vrijheid moet trachten, God.

Dat zijn de voorschriften dier zeer ware en zeer verheven leer, welke, door het licht der rede alleen reeds bekend door de Kerk, geleerd door de voorbeelden en de leer van haren Goddelijken Stichter, overal verspreid en bevestigd zijn, en naar welke zij nooit heeft opgehouden hare zending af te meten en de Christelijke volkeren te onderrichten.

Wat aangaat de zeden, winnen de Evangelische wetten het niet alleen verre van de gansche heidensche wijsheid, maar zij roepen en vormen den mensch waarlijk tot eene bij de ouden ongekende heiligheid en stellen hem, door hem tot God te doen naderen, in het bezit eener meer volmaakte vrijheid. Aldus heeft altijd de wonderbare macht der Kerk ter bescherming en handhaving der burgerlijke en politieke vrijheid der volkeren uitgeblonken. Hare weldaden van dezen aard behoeven niet te worden opgesomd. Het is voldoende, te herinneren aan de slavernij, dien ouden smaad der heidensche volkeren, die vooral door hare pogingen en hare gelukkige tusschenkomst is verdwenen. Het evenwicht van de rechten zoowel als van de ware broederschap der menschen, is Christus, die ze het eerst verkondigd; maar op Zijne stem heeft die Zijner Apostelen geantwoord, welke verklaarden, dat er geen Jood, noch Griek, noch barbaar, noch Scyth meer is, maar dat allen broeders zijn in Christus. Op dit punt is de verheffing door de Kerk zoo groot en zoo erkend, dat men heeft er de ondervinding van opgedaan — overal waar zij den voet zet, de ruwheid der zeden niet lang kan bestaan: de Woestheid wijkt weldra voor de zachtheid, duisternissen der barbaarschheid voor het licht der waarheid. En de Kerk heeft nooit opgehouden de door de beschaving veredelde en verzachte volkeren den invloed harer weldaden te doen gevoelen, weerstand biedende aan de grillen der ongerechtigheid, de onrechtvaardigheid afkeerende van het hoofd der onschuldigen of zwakken en eindelijk zich toeleggende op het stichten van instellingen in de publieke zaken; welke instellingen door hare billijkheid zich deden beminnen door de burgers of zich door hare macht deden vreezen door de vreemdelingen.

Het is daarenboven een zeer wezenlijke plicht, de macht te eerbiedigen en zich aan de rechtvaardige wetten te onderwerpen; daarvan komt het, dat het waakzaam gezag der wetten de burgers bewaart voor misdadige ondernemingen der boozen. De wettige macht komt van God, en *wie die macht weerstaat, weerstaat de door God gevestigde orde*; aldus verkrijgt de gehoorzaamheid een wonderlijken adel, dewijl zij zich slechts buigt voor het allerrechtvaardigste en allerhoogste gezag. — Maar zoodra het recht tot bevelen ontbreekt, of het bevel tegenstrijdig is aan de rede, of aan de eeuwige wet, aan het gezag Gods, dan is het wettig, ongehoorzaam te zijn aan de menschen, ten einde te gehoorzamen aan God. Zoo zal de macht, daar de wegen tot de tirannie gesloten zijn, niet alles tot zich trekken; zoo zijn de rechten van iederen burger, die der huiselijke maatschappij, die van alle leden der natie gewaarborgd; en allen eindelijk nemen deel aan de ware vrijheid, die, welke daarin bestaat, zooals Wij hebben aangetoond, dat eenieder volgens de wetten en de rechte rede kan leven.

(*Wordt vervolgd.*)

NIEUWSBERICHTEN.

CURAÇAO.

— Bij Gouv.-Beschikkingen, is bepaald, dat alle vaartuigen, komende van *Manzanilla de Cuba*, in de Caracas-baai aan eene quarantaine zullen worden onderworpen van *drie weken* met inbegrip van de reis; zijn bevorderd, tot brigadier, de maréchaussée der 1e klasse *A. E. Bienvenu*, en tot maréchaussée der 1e klasse, *James Boardman*, maréchaussée der 2e klasse; terwijl aan den als maréchaussée der 2e klasse bij de brigade gedetacheerden infanterist *B. Bordes* is toegekend de rang van maréchaussée der 1e klasse.

— In den vóórmiddag van Zondag jl. is ons stationsschip *Koningin Emma der Nederlanden* van Port-au-Prince alhier teruggekeerd. Bij het vertrek van de *Emma* uit die stad was het daar en in andere steden der republiek rustig.

— Tegen 1 uur des middags van verleden Zondag begonnen de beide klokken van de O. L. V. Kerk op Pietermaai te luiden. De heele bevolking van het stadsdistrict, kan men gerust zeggen, was weldra op de been elkander afvragende welk ongeval er plaats had. Inmiddels verging van mond tot mond het gerucht, dat er brand was in het woonhuis van den heer A. W. Neuman Fz. Onmiddellijk snelde men naar de plaats des onheils en zetten de honderden aanwezigen de handen aan het werk. Zeer spoedig gelukte het hun den brand meester te worden. De brandspuit van het garnizoen kwam tijdig genoeg, om onverrichterzake terug te keeren. Het ongeval wordt toegeschreven aan het spelen van een kind met vuur in een houten huisje in de koraal van genoemd woonhuis. Gelukkig is er geen belangrijke schade te betreuren.

— Naar *De Vrijmoedige* meldt, heeft het Bestuur van Trinidad, tegen volge van de bemoeiingen van den consul van Venzuela aldaar, de quarantaine voor schepen, komende uit Ven. havens, opgeheven

— Verleden Donderdag heeft Z. D. H. Mgr. Joosten het H. Sacrament des Vormsels aan 180 personen toegediend. Deze plechtigheid had te Pietermaai plaats in de Kerk van O. L. V. van den Allerheiligsten Rozenkrans.

— Dienzelfden dag werd hier de 30e verjaardag herdacht van H. M. Koningin Emma der Nederlanden. Om 6 uren 's morgens, bij het hijschen der vlaggen op de forten, de in de haven liggende schepen, de Consulaten en verschillende particuliere woningen, speelde de kapel van het Garnizoen eenige muziekstukken op het Waaggebouw. Zr. M stoomschip *Koningin Emma der Nederlanden* loste om 12 uren 's middags een saluutschot, en 's avonds van 7 tot half negen uur had er eene keurige muziekuitvoering door dezelfde kapel vóór het Gouvernementshuis plaats, terwijl eenig vuurwerk vóór de *Beersaloon* aan de Overzijde en op de balcons van de *Willemstads-Apotheek* afgestoken werden.

— De Engelsche boot *Architect*, van de Harrisson-Line, is hedenmorgen uit La Guayra naar Pto. Cabello vertrokken.

BUITENLAND.

ITALIE. — Z. H. de Paus heeft in de troonzaal van het Vaticaan vorst Lichnowski ontvangen, die hem de troonsbestijging van keizer Wilhelm II meldde. De gezant zeide den H. Vader, dat de keizer gelukkig was den godsdienstvrede te verzekeren en te ontwikkelen en goede betrekkingen met den H. Stoel te onderhouden.

De Paus liet zich in vleiende bewoordingen over den keizer uit en zeide, dat hij hoopte, dat de godsdiensttoestand steeds verbeteren zou.

Na de audientie noodigde de Paus vorst Lichnowski in zijn privé-vertrek uit, waar hij zich met hem gedurende een half uur onderhield.

De buitengewone gezant heeft zich later met den Pruisischen gezant Von Schlözer naar kardinaal Rampolla begeven, die gisteren een diner te zijner eere gaf.

— Uit Rome wordt geschreven, dat de Encycliek over de vrijheid in de politieke en diplomatieke wereld den diepsten indruk heeft gemaakt. De ambassadeurs hebben aan hunne gouvernementen omschreven inhoudsmededeelingen gezonden. Men verzekert, dat de Paus van plan is dit document volledig te maken door nog een en ander te schrijven over de verhoudingen tusschen Kerk en Staat en de scheiding der twee machten. Dit zou de voortzetting wezen der twee encyclieken: *Immortal Dei* en *Libertas præstantissimum naturæ donum*. De H. Vader zou op deze wijze eene geheele kring van denkbeelden willen ontwerpen, welke met het tegenwoordige leven en de hedendaagsche maatschappij in verband staan.

— Z. H. de Paus zal eene Bul gereed maken, waarbij hij de Maltezer orde hervormt, welke zich bezighouden zal met het loskoopen van slaven in Afrika.

Aug. 3 — De Paus lijdt aan een leverkwaal, en was zeer zwak.

FRANKRIJK. — Juli 28. — Verscheidene afgevaardigden hebben een adres aan den minister van Buitenlandsche Zaken gericht, strekkende om een verdrag van scheidsgerecht tusschen Frankrijk en de V. S. van N.-Amerika tot stand te brengen.

Aug. 1. — Boulanger heeft in een rijtuig een wandeling gemaakt door het *Bois de Boulogne*.

— De Gemeenteraad van St. Etienne heeft geweigerd de werkstakers te ondersteunen.

— Bij de verkiezingen voor het departement Ardèche is de candidatuur van Boulanger mislukt.

Aug. 3. — Edouard Hervé stelt zich candidaat tegen Boulanger voor het departement van het Noorden.

DUITSCHLAND. — Men heeft dikwijls de vraag gesteld, of Keizer Wilhelm II vrijmetselaar is evenals zijn vader. Een der laatste nummers van het vrijmetselaarsorgaan *die Bauhütten* behelst de opmerking, dat de Keizer „een onoverwinnelijk vooroordeel" tegen de Loge heeft. Dit bericht zal in alle Christelijke kringen met groote voldoening begroet worden.

Juli 28. — Uit Moscou wordt op eene half-officieele wijze gemeld, dat het bezoek van Keizer Wilhelm II te St. Petersburg geen politieke beteekenis had.

Juli 30. — Keizer Wilhelm II heeft Stockholm bezocht en zet zijn reis voort naar Kopenhagen, gevolgd door den Koning van Denemarken en eene kleine vloot.

Het Engelsch blad *Chronicle* zegt dat de Keizer ook Italië zal bezoeken.

— Men heeft eene samenzwering te Roustschouk ontdekt.

— Uit Parijs meldt men dat Bismarck ongesteld is.

Aug. 1. — De Keizerin is van een zoon bevallen; de Keizer wenscht dat Koning Oscar van Zweden als peetoom diene.

— Men gelooft, dat de samenkomst tusschen Keizer Wilhelm II en den Koning van Denemarken ten doel heeft prins Waldemar op den troon van Bulgarije te doen verheffen.

Aug. 3. — Keizer Wilhelm zal naar Rome gaan, en den Koning, zoowel als den Paus bezoeken.

ENGELAND. — Een Havas-telegram bericht:

De te Maynooth vergaderde Iersche bisschoppen zullen zich met den Ierschen agrarischen toestand bezighouden. Zij hebben de volgende besluiten genomen: Vorming van een onafhankelijke rechtbank om de geschillen tusschen grondeigenaars en pachters te regelen; toepassing in Ierland van de thans in Schotland van kracht zijnde wetgeving, waarbij de pachters beschermd worden tegen de uitzettingen en hun uistel wordt verleend ter betaling der achterstallige schulden. De bisschoppen drukken de vrees uit, dat, zoo die verzoeken niet toegestaan worden, de openbare rust zal worden verstoord.

Juli 28. — België heeft geweigerd de bepalingen van de Conferentie aan te nemen, waarbij de zuikerpremiën opgeheven worden.

Juli 30. — Een Duitscher, die een aanslag gedaan heeft op het leven van Gladstone, werd verleden Zaterdag in hechtenis genomen. Men is van meening dat de gevangene krankzinnig is.

Aug. 3. — Kardinaal Lavigerie is naar Londen vertrokken met het doel van Engeland een verdrag te verkrijgen om den slavenhandel aan de kust van Afrika te onderdrukken.

RUSLAND. Aug. 1. — De Koning van Griekenland is te St. Petersburg aangekomen. In weerwil van de oogenschijnlijk bestaande goede betrekkingen tusschen Duitschland en Rusland is men van meening dat het bezoek des Konings ten doel heeft zich te verzetten tegen de verheffing van prins Waldemar op den troon van Bulgarije.

— De Russische pers valt de politiek van Bismarck ten opzichte van het Oosten steeds aan.

AZIE. Aug. 3. — In Japan heeft eene vulkanische uitbarsting plaats gehad op twee honderd kilometers van Yokahama; groote schade is er aangericht; ongeveer 1000 personen zijn omgekomen; de uitbarsting duurt voort.

NEW-YORK. Aug. 3. — Er is groote beweging in de graanmarkt tengevolge van berichten uit Frankrijk en Duitschland dat de tarweoogst in die landen door slecht weer zwaar heeft geleden.

VENEZUELA. — Het *Diario de La Guayra* bericht in haar nummer van den 24 Juli jl. dat de Spaansche brik *Matanzas* aldaar aangekomen is, aan boord hebbende 500 landverhuizers uit de Canarische Eilanden.

— De *Opinion Nacional* van Caracas maakt het volgende telegram bekend:

Heer Dr. Rojas Paul.

Wij zenden U dit telegram om U te berichten, dat het koloniaal Bestuur morgen, door middel van aanplakbilletten, de zich op het eiland bevindende uitgewekene Venezuelanen zal waarschuwen, dat zij vervolgd zullen worden, indien zij de keizerlijke wetten overtreden door het vormen van expeditiën of deze voorbereiden om den vrede te storen in een Natie, waarmede het op vriendschappelijken voet staat. De biljetten zullen in 't Engelsch en in 't Spaansch bekend gemaakt worden. — *T. Fortique*. - *I. Salas*. - Trindad, 22 Juli.

Juli 29. — Een nieuwe ontploffing had in de dynamietfabriek van Ciudad Bolivar plaats. Zestien personen zijn daarbij omgekomen en velen zijn verwond.

Falsificacion di Historia.

—o—

V.

Roma i Papado den siglo X.

—o—

Principalmente tres Papa di e tempoe-ai tabatin di sufri di Luitprand su calumnianan. Promé di nan tres, koe é ta pone riba lista di mal Papanan, ta Sergius III, koe a reina di anja 904 te 911. "Masina Gröne ta bisa — un examen imparcial di situacien di e tempoe-

aja ta moestra, koe Sergius tabata muchoe mihó koe su fama, á lo menos muchoe mihó koe Luitprand a presenté den su historia." Un di Luitprand su calumnianan ta, koe Papa Sergius tabatin un jioe coe Marozia, esposa di Alberik, conde di Tusculum, i koe e jioe a bin ocupa trono papal despues bao di nomber di Johannes XI. Damberger a moestra cce documento den su historia di Iglesia, koe Johannes XI no ta jioe di Sergius, ma jioe legítimo di Alberik, lo ke Hefele tambe ta sostene. Ma e circunstancia di koe Sergius tabata pertenece na familia di Alberik i na e partido di Toscanonan i koe é tabata na relacion coe rei Berengarius, tabata motiboe suficiente pa e calumniador Luitprand plama su mentira den mundoe. Nada otro sino odio a dcena bida tantoe na e mentira-ai como na hopi otro calumnia, koe Luitprand ta conta di Sergius. Esaki ta cai ainda mas na bista, ora nos pone cuidao riba e elogionan koe otro scirbidó di mes tempoe ta haci na Sergius. Asina nos ta lesa por chemplo cerca venerable Flodoard: "Riba pidimentoe unánime di pueblo Romano Sergius III a bolbe bini for di su expatriacion di sjete anja i el a haja e dignidad, doená n'é hopi tempoe caba, i koe el a ocupa mas di sjete anja na contentamentoe di toer hende." Aifó Hefele i Gröne ta saca consecuencia, coe plena razon, kor no ta, partido Toscano a pone Sergius ilegalmente riba trono papal, manera Luitprand i su copiadónan ta pretende, ma koe for di anja 898 caba é tabata eligí di un manera legal, ma koe é tabata bahá coe violencia. No menos razon nos tin pa deduci koe Sergius ta un bon Papa i koe su gobierno no tabata sin bendicion. Flodoard ta conta, koe Sergius, sosteniendo disciplina estrictamente bao di eclesiásticonan, a corre coe toer e usurpadornan koe tabatin ilegalmente algun puesto eclesiástico. "Esai," — Hefele ta bisa coe razon — "esai un homber, asina maloe manera Luitprand ta pinta Sergius, lo no a risca haci." No! i asina un homber— esaki nos ta bisa acerca — asina un homber, cerca e severidad, koe nan ta elogia den dje, lo no por tabata sinti pa henter su rebanjo e amor, koe e palabranan-aki riba su tumba ta testimonia: "AMAT PASTOR AGMINA CUNCTA SIMUL," "un wardador ta stima toer parti di su coerá mes tantoe." Dilanti di asina sorto di testimonio un studiadó di historia, koe stima verdad, no por doena fe na e atake escandalosonan di un calumniador reconocí, manera Luitprand ta.

E segundo Papa di e tempoe-ai, riba cual Luitprand a scupi su veneno di calumnia, ta Johannes X (914—928). E scirbidó ta conta su biramentoe di Papa di e manera-aki: Tempoe Johannes X tabata pader na Ravenna, arzobispo Pedro a mandé diferente be na Roma pa trata riba asuntoe di Iglesia. Aja e Theodora infame a cera amistad coe n'é. N'e mes tempoe obispoe di Bolonia a moeri i Johannes tabata nombrá pa su sucesor, ma promé koe el a ricibi su ordenacion episcopal, arzobispoe di Ravenna tambe a moeri; riba pidimentoe di Theodora, Johannes a nenga puesto di obispoe di Bolonia, pasobra biniendo na Roma é tabata consagrá un be como arzobispoe di Ravenna. Ma despues di poco tempoe (*modica vero temporis intercapedine*), e Papa, koe a consagré tambe a moeri, i e ora-ai Theodora a persisti te koe Johannes a abandona Ravenna i apoderé di Silja papal.

E historia-ai di Luitprand ta un combinacion di mentira. Amadesi, Muratori, Damberger i hasta un Protestant, Leo, a pone exactitud di e noticia-ai cce razon na duda. Ma despues Duret a bin proba claramente koe ta enteramente mentira. Duret ta moestra, koe Johannes, segun testimonio di documento bieuwnan, tabata arzobispo di Ravenna foi anja 905 caba, i koe Luitprand su *modica temporis intercapedine* (poco tempoe despues) no ta nifica nada. Enteramente falsoe ta tambe, koe Johannes a sigui e Papa, koe a consagré. Na anja 905 Papa Sergius III tabata goberna i el a keda te na anja 911 koe Papa Anastatius a bini na poder. Despues Papa Lando a acupa Silja di Roma foi 913 te 914, di moda koe Johannes X no a bin ta Papa sino te na anja 914. Luitprand su *poco tempoe* tabata por consiguiente nada menos koe *nuebe* anja completoe. Mas adilanti Duret ta moestra, koe e arzobispoe Pedro, koe a manda Johannes diferente be na Roma, i di cual Luitprand ta papia, — Duret ta moestra koe e Papa-ai no a existi nunca. Por fin Duret ta jama atencion riba e circunstancia, koe, segun documento auténtico, Johannes a distinguié di un manera sublime como arzobispoe di Ravenna, i koe, na contradiccion coe Luitprand su calumnianan, otro scirbidó ta elogié muchoe. Asina tin por chemplo Flodoard i un orador di rei Berengarius, koe ta jamé "un pastor jen di sabiduria i célebre pa cumplimentoe coe su obligacion."

Na completa contradiccion coe Luitprand su acusacionnan henter historia di Johannes su gobierno papal, koe tabata di tantoe bendicion pa Iglesia i pa Italia, tabata asina tantoe elogiá, koe hasta casi toer esnan, koe tabatin un confianza ciegoe den Luitprand, no por a laga di moestra e diferencia koe tin den e Papa su sublimentoe na treno i su obra gloriosonan di despues.

Ainda un tercer Papa tabatin di experimenta odio di Luitprand, esai ta Johannes XII (956—964). Nobleza Toscana a elevé na trono papal i é no tabata Papa elegí legalmente. Ta berde koe el a trece faltanan di sa tempoe i di su educacion riba Silja di Pedro, ma toch é tabata aleuw di ta e mónstrao, koe Luitprand su ansia di calumniá kier hacié. Pa motiboe koe riba pidimento di su consehenonan el a kibra un tratado koe tabata existi coe emperador Otto el Grande, esaki a bai riba Roma coe su ehército, el a saca Papa Johannes XII aifó, el a reuni coe obispoenan bao di su presidencia, i nan a examina i condena Papa su pretendido crimennan. Segun Luitprand, koe a asisti personalmente na e reunion-ai, nan a trece ai acusacionnan di mas terribel contra Papa Johannes, koe no tabata presente, i sin koe é tabata tendé, sin koe ningun hende a defendé, é tabata condená i declará kitá for di su puesto, mientras nan a nombra *unánimamente* na su lugá *un lego*, koe a toema nomber di Leon VIII.

Aceptando Luitprand su relacion como exacto, anto ainda tin muchoe razon pa toema e acusacionnan como falsoe. Nan ta asina disparateá, asina exagerá, koe hasta un Volteriano manera Gibbon no por kere nan i obispoe Otto di Freisingen (1148), historiador di Ottonan, ta declara, koe ta dificil pa hende toema e acusacionnan como berde. Esnan koe a presenta i defende e acusacionnan contra Johannes XII tabata amigoe di Emperador i, *di mes*, enemigoe di Papa. Segun Luitprand mes ta conta, emperador Otto mes no kier a kere e acusacionnan. A lo menos el a bisa: "Manera nos sabi pa propia experiencia, ta sosode muchoe be, koe hende envidioso ta calumnia persona elevánan. I esai ta motiboe, pakiko boso acusacionnan contra Papa ta parce nos sospechoso, pasobra nos ta duda ainda, koe nan ta inspirá pa celo di husticia ó pa envidia." Despues di esai emperador Otto a duda hopi promé koe el a kita Papa for di su puesto. I si el a haci esai, no ta basá riba e acusacionnan, ma pa motiboe di un falta politico koe el a busca den Papa su infidelidad n'é. Ademas ta di grandísimo importancia, koe *major parti* di esnan koe a asisti na un concilio koe na 964 Johannes XII a convoca, despues koe el a bolbe bini na Roma, a forma parti tambe di e reunion koe a acusa Papa. ¿I kiko a sosode? Otto su concilio tabata declará ai *escandaloso*; e contra-papa i su consagrador tabata kitá i toer ordenacion, koe Leon VIII a haci, tabata declará ilégal.

Ata situacion di e asunto, si nos acepta, koe Luitprand ta conta realmente lo ke a sosode. Ma anto mes nos ta contra coe dificultad di mas grandi, si nos kier haci e honor-ai na e lacajo di emperador; pasobra un historiador, koe, segun su propio confesion a scirbi coe obheto di alza su amigoenan te na cieloe i vingué di su enemigoenan, no por ta considerá di a haci homenage na verdad den su obra, caminda é ta trata riba Otto su concilio i e pretendido crimennan di Papa Johannes XII; principalmente no, pasobra Johannes ta un adversario di Luitprand su bienhechor imperial. E protestant Wattenbach ta bisa tambe: "Como el a scirbi pa orden ó á lo menos bao di bista di emperador, su historia no por ta jamá *di ningun manera imparcial*; é ta pasa muchoe cos na silencio, i no meste perde for di bista, koe su historia, cuentoe koe é ta *parce* toemá for di documentoe, ta un *escrito di partido*, koe intencionalmente no ta haci *ningun mencion* di algun suceso i circunstancia." Mas di 20 anja promé e mes historiador protestant-ai a papia e mes huicio caba i e tempoe-ai el a moestra riba un circunstancia, koe no ta di poco importancia aki. "Lo ke ta di mas sospechoso"— asina Wattenbach ta scirbi—"i ta moestra su parcialidad (di Luitprand) mas elá, ta koe e no ta papia ni un palabra di e concilio, koe Johannes XII a convoca, despues koe el a bolbe bini na Roma. Ai tabata declará ilegal toer medida toemá contra Papa, i 12 obispoe koe poco tempoe promé ainda a vota pa kita Johannes XII a sinta den e concilio-aki. Airiba Luitprand a keda ketoe, pasobra esai lo a debilita impresion di e promé reunion," ó, manera nos ta bisa mihó, pasobra henter mentira di su historia lo a bini na luz.

Nos a extende un poco nos scirbimentoe riba e asuntoe-aki, pasobra nos kier a moestra, com hasta e tempoenan di historia di Iglesia, koe realmente ta tristoe, i e Papa mas ó menos indignonan ta worde pintá pa historiador enemigoenan coe un exageracion sin comparacion; pa nos moestra koe hustamente e circunstancia tristoenan-ai ta proba di un modo particular, koe Iglesia ta obra di Dios. Ta sigur, koe n' e tempoe-ai e barcoe di Pedro lo tabata plamá for di otro, si, segun promesa di Cristoe, un poder celestial no tabata protegé. Hustamente pa proba, koe Iglesia no ta obra di hende, ma di Senjor, Dios a moestra, koe lo é no cai, manera reino temporalnan pa mal gobierno di su cabeznan.

Asina un Cristian crejente tin e consuelo, koe, maske Cristoe ta na sonjo, E ta den e barcoe di Pedro i na momentoe necesario lo E spierta pa domina lamá i tempestad. Solamente e Reformador loconan, koe no tabata comprende e Evangelio, koe nan tabata confesa, por a cai den e calumnia, koe Cristoe na tabata den e barcoe, ora el a hajé miemei di un tempestad.